Mansabdary System

মোগল সম্ৰাটসকলে শ্ৰেষ্ঠ সামৰিক শক্তি বৰ্দ্ধিত কৰিছিলে সামৰিক আমীৰৰ বাহিনীৰ সহযোগিতাত। সেই সময়ত জায়গীৰ প্ৰথা প্ৰচলন হোৱা হেতুকে জায়গীৰদাৰসকলে প্ৰয়োজন অনুসৰি সম্ৰাটক সৈন্যৰ যোগান ধৰিছিলে। কিন্তু এই ব্যৱস্থাত লাহে লাহে জায়গীৰদাৰসকল ক্ৰমান্বয়ে ক্ষমতাশালী হৈ উঠাত প্ৰায়েই বিদ্ৰোহ কৰিবলৈ সুযোগ বিচাৰি পাইছিলে। তদুপৰি এই প্ৰথাৰ দ্বাৰা সাম্ৰাজ্যৰ ৰাজহৰ পৰিমাণ কম সংগ্ৰহ হৈছিল। সেয়ে, সম্ৰাট আকবৰে জায়গীৰদাৰ প্ৰথাৰ বিলুপ্তি সাধন কৰি তাৰ ঠাইত মনচবদাৰী প্ৰথাৰ প্ৰচলন কৰে।

এই নতুন প্ৰথামতে সাম্ৰাজ্যৰ প্ৰত্যেকজন কৰ্মচাৰীকেই এক একোজন সামৰিক কৰ্মচাৰী বুলি পৰিগণিত হৈছিল. আৰু তেওঁলোকে অতি কমেও ১০ জনকৈ সৈন্য বাধ্যতামূলক যোগান দিব লাগিছিল। যিজনে যিমান সৈন্য যোগান ধৰিছিল সেই অনুসৰি তেওঁক সামৰিক পদ বা মনচব পদত নিয়োগ কৰি পুৰস্কৃত কৰা হৈছিল। এই মনচবদাৰসকলক মুঠতে ৩৩ টা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছিল। আকবৰে তিনিজন পুত্ৰক অটাইতকৈ ডাঙৰ মনচব প্ৰদান কৰা হৈছিল, সম্ৰাট আকবৰৰ দিনত ২০০০০ অধিক সৈন্যৰ ওপৰত মনচব পোৱাসকলক আমীৰ উপাধি প্ৰদান কৰা হৈছিল। মনচবদাৰসকলে নিজৰ সৈন্যৰ ওপৰত মনচব পাইছিলে তেওঁলোকক 'দাচিমলী' বোলা হৈছিল। উল্লেখযোগ্য যে মনচবদাৰী উত্তৰাধিকাৰীসূত্ৰে দিয়া নহৈছিল।

—০—

13/5/2020

Scanned with CamScanner